

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją RP ustawy implementującej Dyrektywę MiFID

W dniu 16 lipca 2009 roku, Trybunał Konstytucyjny, orzekający w pełnym składzie, wydał wyrok (sygn. akt Kp 4/08) w sprawie wszczętej z wniosku Prezydenta z dnia 23 września 2008 roku o zbadanie zgodności z Konstytucją RP art. 19 w związku z art. 1 pkt 37) lit. a) ustawy z dnia 4 września 2008 roku o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi i niektórych innych ustaw (**Ustawa**), która ma wprowadzić do polskiego prawa przepisy Dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (**Dyrektywa MiFID**).

Dyrektywa MiFID reguluje szereg obszarów związanych ze świadczeniem usług inwestycyjnych na terenie Unii Europejskiej. Jej zakres przedmiotowy obejmuje wymagania dotyczące organizacji i funkcjonowania firm inwestycyjnych, proces obsługi i ochrony interesów klientów firm inwestycyjnych, w tym w szczególności klasyfikację klientów i ocenę odpowiedności lub adekwatności świadczonych na ich rzecz usług oraz zakres informacji przekazywanych klientom, jak również obrót instrumentami finansowymi. Szczegółowej regulacji zostały poddane zasady świadczenia usług przez firmy inwestycyjne w ramach prowadzonej przez nie działalności maklerskiej. Regulacja przewidziana w Dyrektywie MiFID obejmuje także problematykę przeciwdziałania konfliktom interesów oraz kwestię przejrzystości podejmowanych przez firmy inwestycyjne działań.

Dnia 5 września 2008 roku Ustawa została przedłożona Prezydentowi do podpisu, który następnie, w ramach kompetencji do prewencyjnej kontroli zgodności aktów prawnych z Konstytucją, skierował wniosek do Trybunału Konstytucyjnego kwestionując konstytucyjność przywołanego powyżej przepisu Ustawy, który zdaniem Prezydenta narusza przepisy Konstytucji RP w zakresie dotyczącym niezależności banku centralnego. Inne przepisy Ustawy nie zostały zakwestionowane przez Prezydenta i nie były przedmiotem rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie z art. 19 Ustawy, Narodowy Bank Polski zostałby zobligowany do zbycia posiadanych przez siebie akcji Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (**KDPW**) w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie Ustawy. Sankcją za uchybienie powyższemu obowiązkowi byłaby utrata przez Narodowy Bank Polski uprawnienia do wykonywania prawa głosu z akcji KDPW.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że nałożenie na Narodowy Bank Polski obowiązku zbycia akcji KDPW stanowi naruszenie zasady niezależności Narodowego Banku Polskiego sformułowanej w art. 227 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny dopatrzył się w zakwestionowanej przez Prezydenta regulacji również naruszenia zasady demokratycznego państwa prawa sformułowanej w art. 2 Konstytucji RP oraz zasady ochrony własności, o której mowa w art. 21 Konstytucji RP.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 19 w związku z art. 1 pkt 37) lit. a) Ustawy nie jest nierozzerwalnie związany z Ustawą jako całością. W takiej sytuacji, zgodnie z art. 122 ust. 4 Konstytucji RP, Prezydent może, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu:

- (a) podpisać ustawę z pominięciem przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją RP, albo
- (b) zwrócić Ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności.

W przypadku, gdy Prezydent zdecyduje się podpisać Ustawę z pominięciem przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją RP, Ustawa zostanie

skierowana do Sejmu celem opracowania tekstu Ustawy uwzględniającego wyrok Trybunału Konstytucyjnego, tzn. celem przygotowania tekstu Ustawy nieobejmującego zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny przepisu. Prace Sejmu nie będą jednak prowadzone w trybie procedury legislacyjnej, co oznacza, że Ustawa nie będzie poddawana pod głosowanie w żadnej z izb parlamentu. Po uzgodnieniu tekstu Ustawy z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego, Ustawa zostanie skierowana do Prezydenta celem jej podpisania.

Natomiast w sytuacji, gdy Prezydent zwróci Ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności, procedura legislacyjna rozpocznie się na nowo.

W związku z brakiem w Konstytucji RP terminów wiążących organy w opisanych powyżej scenariuszach postępowania, nie jest możliwe precyzyjne określenie harmonogramu ich prac, a w związku z tym nie jest możliwe wskazanie terminu wejścia Ustawy, w tym postanowień Dyrektywy MiFID, w życie.

W przypadku podpisania Ustawy przez Prezydenta, Ustawa wejdzie w życie w terminie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (art. 28 Ustawy).

Postanowienia Dyrektywy MiFID powinny być zostać implementowane do krajowych porządków prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej do dnia 31 stycznia 2007 roku, a po upływie dziewięciomiesięcznego okresu dostosowawczego, obowiązywać od dnia 1 listopada 2007 roku.